

PÁPAI GÁBOR

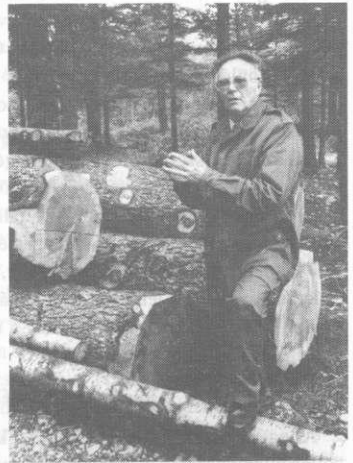
## Erdésszemmel Provance-ban

Tóth Jánost a kaposvári vándorgyűlésen ismertem meg személyesen. Telefonon a találkozást megelőzően többször beszélgettünk, melynek eredményeképp több szacikkje jelent meg az elmúlt években az Erdészeti Lapokban. Tóth János az a típusú ember, akivel azonnal összebarátkozik az, aki a barátságot komolyan veszi. Mosolygós, nyílt természete olyan vonzerő, melyből nem lehet, és nem is érdemes szabadulni.

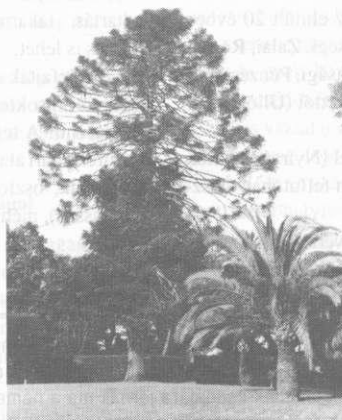
Magyarországot, és szűkebb hazáját Somogyországot 1957-ben hagyta el. Nem jószántából. A forradalom Nagyátadón érte. Huszonhét évesen mint az erdészet legfiatalabb mérnöke látta el a helyi laktanyából kapott fegyverekkel az erdészet dolgozóit. Ebben Pechtol István akkori főmérnök, és Tusa Gábor főkönyvelő volt segítségére. November 4-e után letartóztatták, és véget nem érő vattalással – melyből nem hiányzott a tettegesség sem – próbálták az új hatalomnak kedvező vallomásra bírni. Kaszópusztára helyezték át, de a zaklatás itt is folytatódott. Ekkor döntött úgy, hogy elhagyja az országot. Sziklai Osz-

kártól a Vancouveri egyetemre tanárségi meghívást kapott, de Franciaországot választotta.

Tóth János erdómérnök folytatta tanulmányait. Intenzív nyelvtanfolyam, és geológiai tanulmányok kötötték le az első külföldi évét. A Nancy erdómérnöki főiskola az Észak-afrikai sivatagba adott szakmai lehetőséget. Az olajkutat környékének fásítását végezte. A munka kezdetén – mint elmondotta – a környéken évi 20 mm volt az évi mért csapadék. Az erdősávokkal és a növekedést segítő öntözés hatására hét év múltán



Dr. Tóth János és meggyőző érvei a Cédrus Atlantica erdészeti hasznosításához



Méteres araukária

már 200 mm-t mértek évente. Ausztráliából hozott eukaliptusz mag, és csemete volt a fő fafaj az erdősítésnél. A növekedésre jellemző, hogy ennyi idő alatt 12-15 méter magas és 30 cm mellmagassági átmérőjű állományt sikerült nevelni Accácia elegyfajokkal. Az „idegenlégiós” éveknél 1967-ben avignoni kinevezés vetett véget, ahol a dél-franciaországi erdészeti kísérleti állomás vezetőjének nevezték ki.

Nice festői negyedében, lakása parkjában avatott be munkásságának részleteibe. Mint elmondta, a térség valamivel nagyobb, mint Magyarország területe. Hétszázezer hektáron található molyostölgy, és Qercus ilex örökzöld tölgyfélé, többnyire harmadosztályú famérettel. Megbízhatása volt kutatni annak a lehetőségét, hogy hogyan lehet ezeket az erdőket minőségileg javítani. A 60 000 hektár feketefenyő sem látszik az ideális megoldásnak. Így indult el 1968-ban 2000 hektár már meglévő erdők mintájára a Cédrus Atlantica program. A kísérleti területeket már a helyszínen tanulmányozhattuk.

Bevallom, hogy valóságosan most jártam először Franciaországban. Mert képzetem bejárta e hatalmas és büszke (olykor túl büszke) ország tájait keletől nyugatig, északról dél, sőt néha trópusi gyarmataira is elért olvasmányaimban a képzelet. Balzac, Exupéry, Molière, Cyrano, Prust, Dumas frásaiból felépítettem egy tájat, melyet most láttam meg először, pontosan olyanak, mint

A három „muskétás”



ahogy képzeltem. Provence magyarországnyi területe legalább olyan változatos, mint fűszerei. Ahogy Jean Toth-tal poroszkáltunk les Vergelins – zalai tájra emlékeztető – dombjai felé, igazi erdészeti csemegét láthattunk. A 200 éves molyhostölgy törzsek méteres törzsátmérője éppen úgy szokatlan volt, mint a Cédrus Atlantica kefesűrű természetes újulata. A francia konyhaművészet dús fantáziájáról tanúskodnak a több száz oldalas szakácskönyvek, melyeknem nem egy receptje kezdődik úgy, hogy végy ennyi meg ennyi szarvasgombát.

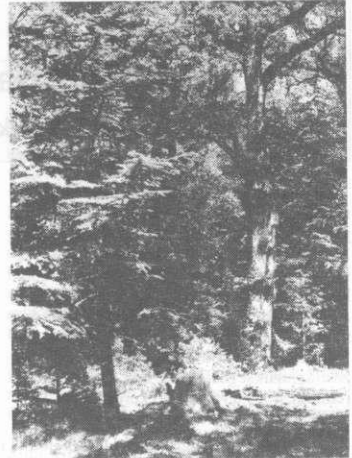
Nos, e királyi csemege itt kelendő igazán és a természet „szűkkeblűségét” mesterséges gombatelepekkel pótolják. Az ültetvényyszerűen telepített tölgyesekbe oltott gomba előbb-utóbb termőre fordul és ad jó jövedelmet a tulajdonosnak. Verignon környékén láttunk ilyet szép számmal. (Franciaországban 1 kg szarvasgomba ára 2000-3000 FRF, Németországban 100-1500 DM. A várható termés átlagosan 20-30 kg/hektár, de lehetséges 50-60 kg/hektár is.) Keresettsége miatt a francia szarvasgomba (Tuber Melanosporum) mesterséges termesztésének módszerét is kidolgozták. Az eljárás lényege, hogy a gombát ráoltják egy fiatal facsemete gyökerére, amely a fajtától függően 4-8 év múlva fordul termőre, és 20-25 évig terem.

(Magyarországi alkalmazhatóságáról felvilágosítást ad dr. Barna Tamás okleveles erdőmérnök, egyetemi docens, Sopron.)

A falvak itt a magasabb dombtetőre épültek – szinte erődítményként –, ahonnan jól belátható a környék. A dombok szoknyája szőlővel települt, s többnyire jóféle bort terem. A hangulatos falvak főterein a nap bármely szakában látni kávéját szüresülgető turistát, vagy borozgató bennszülöttet. Testőrök helyett hivatalnokok szaporázzák ebéd idő tájt a téren keresztüli lépteiket, és csupasz kardjuk helyett a friss, ropogós és illatos baget-ot cipelik hónuk alatt.

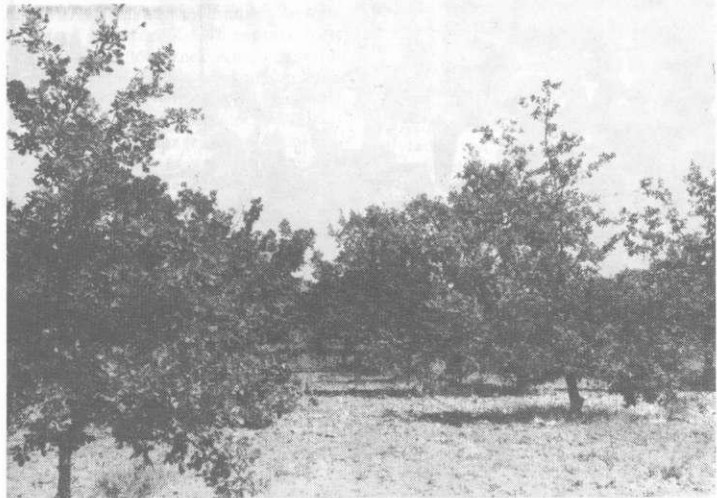
Jószierint biztonsággal meg is tehetik, hiszen valamennyi útkereszteződés körforgalommá van alakítva, így kénytelen-kelletlen lelassít az úrvezető.

Provance erdőkészlete hozzávetőleg 1 millió hektár. Jórészt molyhostölgy (Qercus pubescens) Qercus ilex és Pinus pinaster (tengeri fenyő) alkotják. A térség éghajlati viszonyai miatt sokszor pusztít az erdőben a tűz. 750 mm átlagcsapadék és a Mistrál, mely három hónapig fúj megállás nélkül, nem tűzoltó tényezők. Ilyen körülmények között kutatta a fatermés fokozásának lehetőségét Jean Toth magyar erdőmérnök.



(folytatjuk)

200 éves molyhostölgy



Szarvasgomba termeléshez létesített tölgyültetvény

A hazai erdőgazdálkodás terén végzett  
kimagasló tevékenysége elismeréséül

### PRO SILVA HUNGARIAE

díjat adományozott a földművelésügyi miniszter

**Bús Mária,**

**dr. Király László,**

**Kondor Endre**

tagtársunknak.

*Sok szeretettel gratulálunk!*

GYÓLYA JÁNOS

## Elfújta a szél

## Beszámoló a XXI. Nemzetközi Fakitermelő Versenyről

A motorfűrészes erdei munkások XXI. nemzetközi versenyét 1995. június 28. és július 2. között rendezték Finnországban, a Savonlinna melletti Punkaharjuban. A versenyre a magyar válogatott szokatlan módon készült fel. A válogatott keretet működtető *Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány* rendkívül szerény anyagi körülmények között működik, így a versenyre történő kiutazáshoz szükséges pénzt úgy tudtuk előteremteni, hogy a válogatott keret elvállalt egy

500 m<sup>3</sup>-es fakitermelést. Az így kapott pénzből vásároltuk meg a repülőjegyeket és a csapat piros-fehér-zöld színű, címeres melegítőit. A versenyzők motorfűrészeit és a felszerelés jó részét a *Husqvarna* cég biztosította. A csapat két tagját a *Husqvarna* 1995 márciusában 3 napos edzőtáborban látta vendégül. A felkészülést segítette a *Lexim Kft.* és kiemelten annak vezetője, *Kántor János* is. A *TAEG Rt. Hegyvidéki Erdészeti-nél* tartott felkészülő edzéseket (3x1 hét)

A csapatok eligazítása a döntés előtt (a német, a magyar, az olasz és a lett csapat)  
(Fotó: Gólya János)



Tóth József a döntési irány célzása közben  
(Fotó: Gólya János)



követően június 27-én indult útnak az alábbi összetételű válogatott. Versenyzők: *Bocskai Tibor* (petőfibányai vállalkozó), *Roznik László* (isaszei vállalkozó) és *Tóth József* (a soproni Erdészeti Szakközépiskola szakoktatója). A technikai vezető *Kontra László*, a mátrafüredi Erdészeti Szakközépiskola szakoktatója, a csapatvezető pedig *Gólya János*, az ERTI soproni Kísérleti Állomásnak kutatója volt. A versenyen résztvevő országok: Ausztria, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Hollandia, Lengyelország, Lettország, Liechtenstein, Litvánia, Magyarország, Mongólia, Nagy-Britannia, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Románia, Svédország, Svájc és Szlovákia.

**Eredmények:** Csapatversenyben 21 ország között 13. Magyarország 3985 ponttal; **Egyéni összetett versenyben** 29. Tóth József 88,8%, 43. Bocskai Tibor 82,2% és 48. Roznik László 80,4%. A %-érték a versenyző helyzetét mutatja az első helyezett pontszámának százalékában; **Döntésben** 24. Tóth József 89,6%, 32. Bocskai Tibor 87,1%, 34. Roznik László 85,8%; **Gallyazásban** 24. Bocskai Tibor 92,0%, 26. Tóth József 91,5%, 27. Roznik László 91,5%; **Szerelésben** 25. Tóth József 88,5%, 35. Bocskai Tibor 86,5%, 52. Roznik László 63,5%; **Kombinált darabolásban** 10. Tóth József 95,5%, 17. Roznik László 94,4%, 24. Bocskai Tibor 91,6%; **Lánckimelő darabolásban** 48. Tóth József 62,8%, 59. Roznik László 34,0%, 60. Bocskai Tibor 33,7%.

## Értékelés

Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a versenyszámok mérése a legkorrektebb módon zajlott, nem fordultak elő olyan véletlen vagy szándékos félremérések, mint egyes korábbi versenyek során. Ez a házigazda finn rendezőket dicséri. Sajnos a programok szervezésénél már voltak hiányosságok. Mindezek azonban nem befolyásolták a verseny jó hangulatát.

A magyar és sok más csapat reményeit a szó szoros értelmében a szél fújta el, tudniillik a döntés napján időnként viharos szél támadt. Roznik Lászlónak kb. 15 perccel kellett várnia, amíg megérkezett az ő csoportjához kisorsolt litván bírő. A hajk elkészítése közben aztán olyan viharos szél támadt, hogy a hibátlanul elkészített tuskó, és a tökéletes döntési irány (amit ellenőriztünk) ellenére a fája 100 cm-re eltért a célkarótól a szél irányába. Ugyanez nagyon sok versenyzővel is megessett, ezért – hozzánk hasonlóan – rengetegen óvtak, a körülmények megváltozására hivatkozással. A nemzetközi zsűri azonban – két kivétellel – az összes óvást elutasította. Nagyon sok csapat vezetése egyetértett abban, hogy hiba volt nem hagyni tartaléknapot a döntés utánra, amelynek éppen ilyen időjárás problémák esetén lett volna jelentősége. Tudomásunk szerint ez a korábbi versenyeknél gyakorlat is volt.

A döntés után a szervezők részeredménylistát készítettek, és a versenyzők az ennek megfelelő fordított sorrendben indultak a

szerezés, kombinált darabolás és lánckímélő darabolás végrehajtásához.

A szerezés – mint azt már többször leírtuk – nem a mi versenyszámunk. Most azonban már azt is le kell írni, hogy ennek oka versenyzőink lustasága. Míg a többi ország versenyzői szinte az év minden napján otthon gyakorolják a szerezést, a mi versenyzőink – jóllehet idén április közepétől mindenkinek kiadtuk a versenyfűrészeket – a csapatvezetés többszöri kérése ellenére nem tették ezt. Az edzések néhány napján pedig maximum 5-6 másodperces javulást tudtak elérni a magyar csapatagok. A 24-27 másodperces szerelési idők pedig messze elmaradnak az élmezőny 12-13 másodperces időitől.

A kombinált darabolásnál versenyzőink jó átlagos eredményeket értek el. Idei legjobb helyezésünk Tóth József írt elért 10. helye. Itt emeljük ki a már szintén sokszor hangoztatott élmény-tömrődést, hiszen Tóth csak 7 ponttal ért el kevesebbet, mint a szám győztese, ez a 7 pont azonban 9 versenyzőt sorolt eléje.

A lánckímélő darabolás hosszú évek óta a magyar csapat muma. Az azonban, hogy a csapat három tagja a lehetséges 6 padlórintésből ötször megtegye ezt, új negatív rekordunk. Igaz a teljes mezőnyből sem „padlóztak” még ilyen sokan (17-en), mint most. Ez azonban nem vigasztal bennünket. A „padlózás” egyértelműen fegyelmetlen ségre vezethető vissza. Különösen fájó ez azért, mert a csapatvezető a pályaversenyek előtti utolsó útbairagításaként is azt tanácsolta a versenyzőknek, hogy ne kockáztassanak, hiszen átlagos lánckímélő darabolásokkal még dobogós esélyeink is lettek volna csapatversenyben. Az öt padlózás reális számitások szerint is 400 ponttól fosztotta meg a csapatot.

A gallyazásnál azt hozták versenyzőink, amit várni lehetett tőlük, de ez már nem segített az összetételben. Hogy más csapatoknál is történtek drámai események, arra álljon itt a következő példa. A gallyazás előtt ismét részeredményt számítottak a szervezők, és ismét az addig elért eredményeknek megfelelően, fordított sorrendben indultak a versenyzők (párosával) a gallyazásban. Így a verseny legvégén, az addig első helyen álló finn és az addig második svéd küzdött egymással. A startjel megadását követően a finn versenyző lánca az első ágnál leesett a lemezről. Ő azonban iszonyatos lélekjelenlétel elővette a gyertyakulcsot és – míg a svéd folyamatosan haladt a gallyazással – leszerelte a deknit, majd föltette a lánct, és folytatta a gallyazást. A lánca azonban ismét leesett. A svéd eddigre végzett a gallyazással, a finn azonban újból nekiállt „szerezni”. Ezután végrehajtotta a feladatot, de annyira kifutott az időből, hogy a gallyazása 0 pontos lett. Az addig aranyérem-esélyes finn versenyző így összetettben az 54. helyen végzett, csapata pedig a 10. helyre csúszott vissza.

### Hogyan tovább?

1993-ban azt írtuk a svájci verseny után, hogy mélypontot van a magyar fakitermelő válogatottnak. Most – az elmúlt évi verseny

reménykeltően induló eredményei után – úgy néz ki, hogy a mélypontot is alul tudtuk múlni.

A Nemzetközi Fakitermelő Versenyeket alapító Magyarország válogatottnak – az utóbbi időben iszonyatos nehézségek árán – eddig minden versenyen részt vett. Nincs még egy ország, amellyel ezzel büszkélkedhet. Bár többször kérdéses volt, hogy egyáltalán érdemes-e kiutazni a következő versenyre, néhány megszállott ember presztízs-kérdést csinalt az ügyből, és kicsikarta a részvétel lehetőségét. Kérdés azonban, hogy valóban csak néhány ember tügye-e a magyar fakitermelő válogatottnak? Mindenestre úgy érezzük, hogy szükséges leszögezni néhány ténnyt:

A magyar állam 1989 óta nem áldoz pénzt a Magyarországi képviselőletben, a nemzeti színekben versenyző csapatra. A FAGOSZ és egy magánzemély által létrehozott Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány valószínűleg az ország legszegényebb alapítványa. Az állami erdőgazdaságok többsége egyáltalán nem támogatja a közérdekűnek nyilvánított alapítványt, kisebb részük pedig 20-50 ezer Ft-ot tudott csak ilyen célra „áldozni”. Eddig mindössze a TAEG Rt, a NEFAG Rt., a Husqvarna és a soproni Erdészeti Szakközépiskola mutatkozott ténylegesen segítőkésznek. A nagy motorfűrészgártó cégek (a 80-as évek második felében a Stihl, a 90-es évek első felében pedig a Husqvarna) ellátták a csapatot védőfelszereléssel és a munkához szükséges eszközökkel, de az edzések és a verseny idején a válogatottnak keret tagjai semmiféle fizetést nem kaptak. A nyugodt felkészüléshez és versenyezéshez tehát mindenekelőtt PÉNZ kell. Ehhez pedig szükség lenne a magyar erdőszármadalmi összefogására, hiszen a magyar erdészet jó hírnevét öregbíti nemzetközi szinten a fakitermelő válogatottnak.

Országos fakitermelő versenyek 1988-ig léteztek, ezeken ki lehetett válogatni a legjobbakat a nemzetközi szerepléshez. Azóta ilyen lehetőség nincs. A szakmunkásképző iskolákból kikerülő fiatalok csapatbakerülésnek legfontosabb feltétele, hogy megfelelő rutint szerezzenek. Néhány év után azonban ezek a fiatalok szakmát változtatnak vagy elvesznek szem elől. Az ország összes vállalkozóját végig kellene látogatni ahhoz, hogy megfelelő „merítési lehetőség” legyen a csapatvezetésnek, ez azonban – ugyancsak anyagi okokból – szinte lehetetlen. A vállalkozókat foglalkoztató erdész és erdőmérnök kollégák segítségére lenne szükség, hogy „megtaláljuk” a legmegfelelőbb jelölteket.

A nemzetközi versenyek elfogadott faja a LF. A magyar fakitermelők legnagyobb része nem ilyen állományokban dolgozik, ezért ők csak a válogatottnak edzésein tudnak „versenyszerű körülmények” között gyakorolni. Nekünk tehát sokkal többet kell edzeni, mint pl. a nap mint nap LF-ben dolgozó osztrák, svéd vagy cseh versenyzőknek. A pályaversenyekhez jó alapot szolgáltat a TAEG Rt. által most berendezés alatt álló „tanpálya”, de az oda szükséges hámozott rönköket kemény pénzért a Fakitermelési Munkakultúra Alapítványnak kell megvennie. Idei kalkulációk szerint, minden versenyszerűen levágott korong 200 Ft-jába került az alapítványnak. Az edzésekhez tehát megint csak pénz kell.

Az alapítvány azonban siralmas anyagi helyzetben van. Jelenleg az is kérdéses, hogy felkészíthető-e magyar csapat a következő, 1996-os németországi versenyre. Ezért továbbra is várja az adományokat a

### Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány

9400 Sopron, Roth Gy. u. 3.

Tel/Fax: 99/320-010

OTP Sopron 339-98114/701-008333-3.

### Padlórintés magyar módra (Roznik László)

(Fotó: Gólya János)





CSÁNYI SÁNDOR

## Éghajlat és időjárás

Megnyugtató, hogy egyre gyakrabban olvashatunk szaklapjainkban is a lehetséges éghajlatváltozásról. *Dr. Führer – dr. Járó szerzőpáros* „bevezető” tanulmánya után *Szedlák Tamás, Pálvölgyi Tamás* és *Vig Péter szerzők* tudományos szintű írásai hívták fel figyelmünket arra, hogy a globális felmelegedés és a kontinentális éghajlatváltozás veszélye nem csupán ijesztgetés.

Tudósok és kutatók „hadserege” vizsgálja, méri és elemzi a sarki jégolvadást, az ózonpajzs-hiányosságot, a szén-dioxid- és metán szint emelkedését, valamint az üvegházhatás alakulását. A közreadott adatok és jelzések félelmetesek az emberiségre csak úgy, mint az állat- és növényvilágra. Hivatkozott tanulmányok szerzői a klímaváltozás erdeinek bioritmusát is érintő hatásait igyekeznek feltárni, illetve érzékelteni. Szándékuk és céljuk helyénvaló: tájékoztatni érdeink kezelőit a nem alaptalan és kevésbé veszélytelen helyzetéről.

Legutóbb *dr. Páll Miklós* tollából olvashatunk hozzászólást és javaslatot az időjárási elemek, jelenségek rendszeres mérésével és rögzítésével kapcsolatban. Javaslatát több szempontból is nagyon időszerű. Ugyanis: néhány évtizeddel ezelőtt, szinte valamennyi erdőgazdálkodás, erdőhivatal, erdészet területén működött 1-2 meteorológiai állomás, amelyek az Országos Meteorológiai Intézet kihelyezett észlelőhelyei voltak. Ez szoros kapcsolatot jelentett az erdészet és a Meteorológiai Intézet között, aminek ma – úgy érzem – csak nyomai vannak. Ha a rendszeres időjárás-észlelésre és a megfigyelési hálózat kialakítására utaló szándékaink reálisak, akkor a meteorológiai szolgálattal való kapcsolat kialakítás nélkülözhetetlen. Csallakozva a „hozzászólás”-hoz: néhány észrevételt és javaslatot kívánok tenni.

Mielőtt felsorolnám és indokolnám javaslataimat, szükségesét érzem annak, hogy két jelenség rövid definícióját leírjam:

1. Az ÉGHAJLAT valamely hely vagy földrajzi táj hosszú távon jellemző időjárási viszonyainak összessége.

2. Az IDŐJÁRÁS egy adott időpontban és adott földrajzi helyen ható légköri folyamatok összessége.

Mi a rövid ideig tartó időjárási eseményeket szándékozzuk és tudjuk megfigyelni, észlelni, illetve rögzíteni. Ehhez a tevékenységhez javasolja dr. Páll Miklós „a cölszerűen megválasztott helyeken (...) egyszerű mérőállomások létesítését”. A javasolt elképzelésben ellentmondások érződnek. Ugyanis: egyszerű és automata, minimális emberi beavatkozást és alacsony beruházást igénylő műszerezettség aligha található vagy képzeltető el. A legfontosabb időjárási jelenségek mérésére ma is legbiztonságosabbak, legalkalmasabbak és legolcsóbbak az ember által kezelt, ún. „hagyományos” eszközök. Ilyen a *maximum-minimum-hőmérő*, a *csapadékfelfogó henger* (pluviometer) és a *Campbell-Stokes-féle – üveggömbös – napfénytartam-mérő*.

Gyakorlatomból kialakult megfigyeléseim szerint – erdészeti igényeket alapul véve – a következők időjárási elemek észlelése és regisztrálása tartomra elegendő szükségesletnek:

– *hőmérséklet*-leolvasást naponta egyszer maximum-minimum hőmérő segítségével;

– *csapadék*-mérést esőzész-havazás alkalmával, naponta, pluviometer és üveg mérőhenger alkalmazásával;

– *napfénytartam*-rögzítést üveggömbös műszerrel, naponta, napnyugta utáni szalagcserevel.

A téli *hócsapadék* jellemző adatainak mérése és feljegyzése, főként a fiatal növények (csemeték) áttelelése szempontjából,

figyelemre méltó jelenség. A hóviszonyok országszerte nagyon változóak, de a talajnedvesség javításában tapasztalható hasznos hatékonyság miatt a helyi megfigyelés és regisztrálás nagyon ajánlatos.

– *A hótakaró napok száma a hótakaró első napja és a hótakaró utolsó napja* közötti időszakot jelöli mg. Elolvasás és újbóli havazás esetében több részidőszakból is állhat.

– *A hótakaró vastagságának* napi leolvasása egy centiméter-beosztású és 100 cm magas – földre rögzített – mérőlécről egyszerű feladat.

A felsorolt állomás-feladatok nem időigényesek, s lelkiismeretesen pontos észlelés és rögzítés mellett értékes tájékoztatást, sőt útmutatást nyújthatnak a helyi időjárási viszonyokról, valamint az időbeni alkalmazkodás lehetőségeiről. Az öt időjárási „főjelenség” észlelése és regisztrálása nem jelent nagyobb megterhelést, és fenti öt tényező az, amelyek a „legkézzelfoghatóbb” tájékozódást adják az erdési munkához.

Szükséges megemlíteni még egy, de kettős jelentőségű és tulajdonságú időjárási elemet, amelynek időszakos vizsgálata nem kötődik az észlelő állomáshoz. Jelentősége azonban igen nagy! A *talajnedvesség* (100 cm-ig) és a *talajvízszint* (200 cm körüli mélységgel) évi három alkalommal való (tavaszi, nyári és őszi) vizsgálata. E két fontos tényező már talajvizsgálati eljárás igényel, laboratóriumi elemzéssel, amelynek szervezése (talajgödör elkészítése) és végrehajtása már „központi” feladat.

Szándékosan hagytam a megfigyelésre javasolt időjárási elemek felsorolásának végére a *relatív páratartalom* és a *légnyomás* észlelésének kérdését. Meglátásom szerint egyik tényező sem nélkülözhető az észlelő állomásos és területek (régiók) megfigyelési skálájából, mivel mindkét tényező a csapadék és hőmérsékleti viszonyok függvénye.

\*

*Dr. Páll Miklós* javaslatának elsődleges célját és szándékát el kell fogadni, s létre kell hozni az országos erdőgazdasági-erdészeti meteorológiai megfigyelő-észlelő kisállomások hálózatát, erdőgazdaságokként 1-2 – jellegzetes időjárási zóna – területén. Úgy érzem, hogy az általam javasolt mérőeszközök beszerzése pénzügyileg sem jelentene számottevő beruházást és azt erdőgazdaságaink „házilag” és képesek ellátni.

Végezetül szólni kell az észlelő állomások emberi kapcsolatról is. Igaz, hogy csak perceket vesz igénybe a reggeli és esti adatleolvasás, mérés, rögzítés stb., de *minden napon* és *ugyanabban az időpontban*. Ez nagyfokú kötıtséget és felelősségérzetet jelent, illetve feltételez, amiből egyenes arányban következnek a megfelelő díjazás megállapítása is. Nem könnyű a feladathoz megfelelő személyt találni, de nem is lehetetlen. E téren is szükséges a fiatalítás, valamint a meteorológiai alapismeretek felfrissítése. Új szemlélet kezdődött el az erdőgazdálkodásban, ami kizárja az egyoldalúságot, s teret ad a biológiai sokszínűségnek, a természeti törvények-hez való nagyobb alkalmazkodásnak. Ebbe a körbe tartoznak az időjárási és éghajlati jelenségek is. Tudomásul kell vennünk, hogy az időjárás soha nem alkalmazkodik hozzánk, ahhoz alaposabb megismerése folytán nekünk kell alkalmazkodni úgy, hogy jelenségeit környezetünk, erdeink és magunk javára hasznosítsuk.

## Az erdészeti szakigazgatásról

szóló dolgozatában írja *Bartha Pál* a lap 7-8. számában: „...az erdők közel 40%-a az igen gyenge fatermő képességű V-VI. termőhelyi osztályba sorolható...”

Kétségbe kell vonnom e „sorolhatóság” valóság voltát. Okát kutatva csakis valamiféle tizedespont-tévesztésre tudok gondolni. Mert a valóságtól való ekkora eltérést még a statisztikai adatok félreértelmezése sem okozhat. (Egyébként nem B.P. az a belső, aki ennek áldozatául esett. Nemrég a „becsapós dolog” kezdetű dolgozatomban voltam kénytelen egyik szakírónk figyelmét felhívni ennek veszélyeire.)

A tengernyi statisztikai táblázataink egyike ugyanis nem az állományok, hanem az egyes fajok termőképességét tartalmazza. Az pedig törvényszerű, hogy egyes fajoknak nem „az a dolguk”, hogy „jó!” fejlődjenek. Ellenkezőleg, árnyalásukkal segítsék a fő faj ágtisztulását, árnyalják a talajt, fékezzék a szél erejét. Hegyvidéken a tölgyesek, bükkösök gyertyán, hárs stb. elegyfái, az Alföldön a juharok, amerikai kőrös, ostorfa stb.

Akad természetesen gyenge fejlődésű *állományunk* is, köztük olyan is, amelyből kivágták a jó fejlődésű nemes nyárat, otthagya a véghasználatlalt meggyötört, megszabtott zöld juhart, amerikai kőröst, ezüstfát. (Mindezt erdőfelügyelői jóváhagyással.) Szerencsére ezek nem teszik ki érdeinknek 40%-át, még annak a tizedét sem.

Gondolom, a Szerző nem ezekre gondolt, amikor megírja az erdőtervek készítőit, amiért véghasználatukat tervezték.

Amint írja: „A társadalom nem a gazdaságtalan erdőkben folyó gazdálkodást várja el tőlünk, hanem ezen erdők lehetőség szerinti *megőrzését és fenntartását*”. (Kiemelés tőlem.) Szerintem a véghasználatuk elhagyása korántsem szolgálná a „megőrzésüket”, mert akkor maguktól pusztulnak el. Így elveszne még az a csekély bevétel is, ami a felújításukra fordítható.

Természetesen nem vonatkozik mindez a termőhelyi okokból gyenge állományokra. De itt is kéreik különbséget tenni, valóban a termőhely-e a „gyenge”, vagy csak a hibásan odateleptett állomány nem tudja kihasználni a termőhely adottságait. Kétségeimet kell egyébként kifejezmem, hogy még a gyenge termőhelyű erdők kezelésének elhagyása is szolgálja-e azok „megőrzését”.

Szerintem azért élünk szervezett társadalomban, hogy felismerjük a köz érdekeit, és a köz érdekében fenntartandó, sőt, létesítendő erdők anyagi forrásait megkeressük. E kereséshez szabadon sikert kívánom a szakigazgatásra hivatottaknak.

*Reményfy László*

## Fotókiállítás a Vajdahunyad-várban a MANU Nemzeti Park és Bioszféra Rezervátumról

A Föld legnagyobb trópusi őserdei bioszféra rezervátuma az Amazonas felső folyásának legtávolabbi pontjánál, Peru délkeleti részén helyezkedik el.

Mindössze 160 kilométerre van Machu Picchu, az egykori inka település impozáns romjaitól. A *Manu Nemzeti Park* páratlan jelentősége abban rejlik, hogy három, rendkívül eltérő ökológiai rendszert védelmez, illetve foglal magában:

*Az Andok fennsíkját*, melyet nagy magasságban tundraszerű növényzet, jellegzetes halványosárga ichu fű borít, lefolyás nélküli kék tavakkal, s itt él a láma.

*A felhőerdőt*, titokzatos világával, melyet állandó ködfátyol borít, s ahol a pompás szirti kakas vagy amerikai kontringa (*Rupicola*, *Rupicola crocea*), a pápaszemes medve (*Tremarctos ornatus*) él a páfrányfélék között.

*A síksági esőerdőt*, mely a fekete kajmán (*Melanosuchus niger*), az óriás vidra, tizenháromféle majom, mintegy 1000 madárfaj otthona (a világ madarainak 10%-a).

A park különleges vonzóerővel bír mind a kutatók, mind pedig a turisták számára. A parkkal kapcsolatos tanulmányok rendkívüli tudományos értékű ismereteket tártak fel, ami a terület jobb megőrzéséhez segít hozzá, illetve a világ egyéb országaiban és régióiban is hasznosíthatók.

Mint hogy az ellenőrizetlen turizmus a környezetet károsíthatná, a turisták látogatása csakis az ún. rezervátumi zónában lehetséges, mely a park szomszédságában, a Manu folyó mentén terül el. Ez a terület hasonló élővilággal rendelkezik és szintén érintetlen.

Az UNESCO elfogadta a perui kormány javaslatát, hogy hozzák létre a Manu Bio-

szféra Rezervátumot, mely a Nemzeti Parkot, a rezervátumi zónát, valamint néhány közeli emberi települést foglal magában.

Az UNESCO a Manu Nemzeti Parkot a Világörökség részeként ismerte el, mely a világ legértékesebb kulturális és természeti helyeit tartalmazza.

*A Manu Bioszféra Rezervátum* 1 881 200 ha területet foglal magában, s három zónára oszlik:

a/ központi zóna: *Manu Nemzeti Park*, 1 532 806 ha, szigorúan természetes állapotban;

b/ ütköző zóna: *Manu Rezervátum*, 257 000 ha, az ellenőrzött kutatások és turizmus részére;

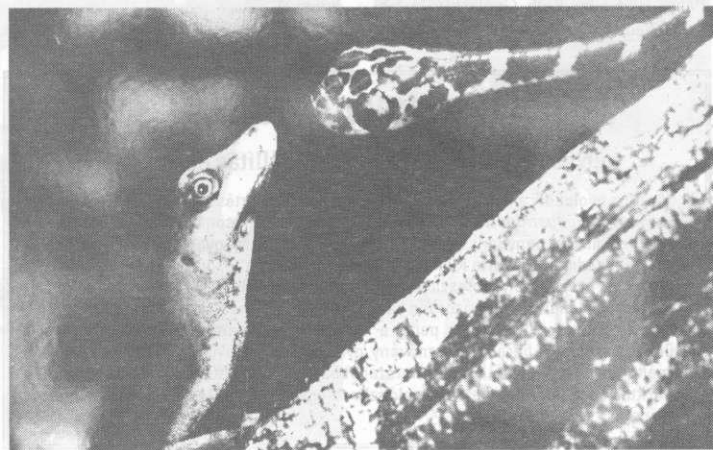
c/ átmeneti zóna: *Kulturális Zóna*, 91 394 ha, emberi település céljára és ellenőrzés mellett folyó hagyományos használatra.

A különböző magassági szintek a növényfajok meglepő változatosságát produkálják; 2-5000 virágzó növény található a parkban. Valószínű, hogy a Manu régió növényeinek 10%-a még ismeretlen a tudomány előtt.

A páratlan körülmények, az ökológiai zónák változatossága, a korlátozott emberi hatások, illetve a *Manu Nemzeti Park és Bioszféra Rezervátum* védettsége következtében a világ legváltozatosabb állatvilágait él, melyek közül számos egyedet még tanulmányozni kell.

A Manu Nemzeti Park a világ legváltozatosabb flórájával és faunájával rendelkezik. Kutatók szerint egyúttal igen fontos hosszú távú trópusi kutatások színhelyét is szolgál. Ezen túlmenően régészek és antropológusok is végeznek kutatómunkát a Bioszféra Rezervátumban.

### Négy szemközt az áldozattal



## Megemlékezés

### Saághy István halálának 50. évfordulója alkalmából

Saághy István 1865. szeptember 26-án született Kámonban (ma Szombathely peremkerülete). Érettségi után a budapesti tudományegyetem jogi karára irakozott be, 1887-ben az államtudományokból doktorált. A doktorátus megszerzése után rövid ideig gyakornoki állást vállalt, majd átvette örökölt birtokainak kezelését.

Természet iránti szeretete családi örökség, hiszen édesapja – Ambrózy Béla – mellett a múlt század legismertebb, legképzettebb méhésze volt. Az első exotákat is ő ültette az akkor még ismeretlen családi kertbe. Munkáját fia 1891-től folytatta. A kezdetben alig 1 hektáros kertet 1920-ra fokozatosan 6,8 hektáros gyűjteménnyé fejlesztette. Ebben az évben Gáyer Gyula részletes ismertetést írt a kertről. Írásában 244 fenyő- és 310 lombos fajt sorolt fel. Közben Saághy bejárta Európa szinte valamennyi jelentékeny gyűjteményét. A honosítás során szerzett tapasztalatait a Kert, a Kertészeti Lapok, a Kertészeti Szemle című szakfolyóiratokban, valamint a Természetudományi Közlönyben adta közre. 1917-ben a világon elsők között ért el eredményeket a fenyők keresztezésében. A *Picea jezoensis* Carr. és a *Picea glauca* Voss. fajhibridjét Gáyer Gyula 1929-ben írta le és létrehozója tiszteletére *Picea Saághyi*-nak nevezte el. Csemetéi között állandóan válogatott, szelektált. Ennek volt köszönhető az a két új növényfajta – a *Chamaecyparis nootkatensis* 'Erioides' és a *Picea abies* 'Araucarioides' –, melyeket a legismertebb dendrológiaili művek ma is mint Saághy István által felfedezett, Kámonban előállított fajtákat tartanak számon. Mindkettőt Beissner írta le 1904-, illetve 1905-ben. Roth Gyula kiváló tankönyvében, A magyar erdőművelés különle-

ges feladatai-ban (Erdőművelés III.) így összegezi véleményét az akkori arborétumról és létrehozójáról: „A kámoni arborétum egyike a leggazdagabb dendrológiai gyűjteményeknek, amelyeket ismerek. A telepítések nem erdőszertűek, mégis a belőlük levonható következtetéseknek a gyakorlati erdőgazdaság számára is van jelentőségük. Saághy mindig arra törekedett, hogy az arborétum tanulságait az erdőgazdaságban is értékesítse, és szaklapjainkban ismertette az ez irányú tapasztalatait. A *Pinus resinosa*-t, a P-murrayanát saját tapasztalatai alapján ajánlotta az erdőgazdaság figyelmébe. A *Pinus pinaster*-t pedig a volt birtokán az erdőbe is ültette nagyobb mennyiségben.”

A 30-as évek elején az arborétumot falkolával bővítette, ahol a növényritkaságok szaporítását és kereskedelmi forgalmazását indította el. Nem titkolt célja ezzel az volt, hogy az arborétum egyre növekvő fenntartási költségeinek és fejlesztésének anyagi feltételeit biztosíthassa. Saághy István ismerve arborétumának felbecsülhetetlen értékét, többször felajánlotta azt az államnak megvételre (csupán a ház és telek értékét és a terhek átvállalását kérve), de tervei nem valósultak meg, pedig olyan támogatói voltak ebben, mint Roth Gyula és Ilsvay Lajos professzorok. A 40-es évek elején súlyos betegség mellett az anyagi gondok is egyre jobban nyomasztották. Arborétumával már nem tudott úgy törődni, ahogy szeretett volna és a háború is sok kárt okozott a kertben. Ezek a csapások arra kényszerítették Saághy Istvánt, hogy kövesse családját Ausztriába. 1945 márciusában hagyta el az országot és 50 éve, 1945. augusztus 1-jén Atterseeben hunyt el.

Borovics Attila

## Kiegészítés egy 90-estől

Vági István egykori tanárunk a mi évfolyamunknak lett tanára és legelőször adta elő a szerves vegytant, amelynek kézzel frott anyagát Parragi György vegyintáival lemásolta és sokszorosította meg.

Azi is tudunkra adta, hogy bosnyák származású és ismertette, hogy a bosnyákok és a tiroliak arzénvökö! Emelte, hogy a függőlámpák zsinórján lógott az arzén (por, szemcse;) és a családtagok fel- és lemenő kis mennyiségben fogyasztották, s ez a magas hegyek igen terhelő mászását könnyítette meg.

Ő volt a termőhelyismeretlen I.II. előadója is, és 50 évvel előzte meg a mai „környezetvédőket” olyan tananyag előadásával, amelynek ismeretében meg tudtam állapítani a Bős-Nagymaros Vízmű terv hibáját, a hullámterek kiszáradását, amelyet egy tanulmányban 1979-ben ismerttettem. Ezt az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság díjazta, és a VÍZDOK megfizette. Az MTA győri részlegének a kívánságára és költségre 1989-ben a tanulmányomnak a tervezési hibát ismertető részét át kellett dolgoznom, mert a tervet a győri vízpótló rendszer tervével kiegészíteték. A tanulmány kiegészített példánya az OEB-nél megvan. „A Szigetközi Dunaszakaszból problémája” a címe és azt, hogy megírhatam, kizárólag annak köszönhetően, hogy Vági tárgyai keretében ismertette az időjárás- és éghajlattant is. Ennek keretében szereztünk tudást arról, hogy mezoklíma is létezik.

Kató Pál

## HORTUS HUNGARICUS '95

### Nemzetközi Kertészeti Szakkiállítás és Vásár

Az idén nyolcadik alkalommal került sor nemzetközi kertészeti kiállításra, és másodízben *Hortus Hungaricus* néven. A helyszín, a tavalyihoz hasonlóan a *Flora Hungaria*, a szigetszentmiklósi nagybani virágcsarnok. A rendező a Magyar Kertészeti Tanács, a szervezést pedig az Ex Horto Kiállításszervező Kft. irányította.

Az elmúlt évek komoly erőfeszítései, a kertész szakma különleges aktivitása meghozta eredményét. Néhány éve elsősorban hazai disznővénytermesztők és kereskedők mutakoztak be a rendezvényen, ma pedig a kertészet valamennyi szakterületét (zöldség, gyümölcs, szőlészet, borászat, disznővény, gyógynövény) képviselik a kiállítók. Figyelemre méltó tény, hogy míg a környező országokban összeomlottak az érdekképviseletek, addig itthon a szakterületeket képviselő szövetségekből megalakult a *Magyar Kertészeti Tanács*.

## „Wer keine Miete zahlt, fliegt raus!”

(aki lakbért nem fizet -- repül!)

Német erdőszomlás. A harkály-odúra vonatkozik és az a jelentése, hogy amennyiben az odú értékes törzsrészen található, úgy a fát ki kell vágni – a madarat ki kell költöztetni – mert egyébként hasznos tevékenységével nem szolgálja meg lakbért. Ha szállásával koronarészt vagy kevésbé értékes törzset vesz igénybe, maradhat, mert fakárosítók pusztításával több hasznot hoz.

(AFZ 1995. 11. Ref.: Jérôme R.)

## „Kaszó legjobb erdésze” szakmai verseny és kapcsolódó program

Az elmúlt évben indított kezdeményezés folytatásaként került sor augusztus 26-án a Kaszó Rt. szakmelyzete részvételével az erdész szakmai verseny megrendezésére. A rendezők motivációja és egyben célja kettős volt: jó hangulatú egésznapos rendezvényt szervezni, ugyanakkor „véresen” komoly szakmai versenyen próbára tenni valamennyiünk rátermettségét, szakmai ismereteit.

Törekedtünk arra, hogy a feladatok minél sokrétűbbek, a szakmai ismeretek minél szélesebb vertikumát érintők legyenek, ugyanakkor egyenlő eséllyel indulhasson a pár éve végzett és a három évtizede a szakmában dolgozó erdész is. Az egyes feladatok kiértékelési módját, az egymáshoz viszonyított súlyozások meghatározását a zsűri dolgozta ki. E munkában zsűrielnökként dr. Faragó Sándor, az Erdészeti és Faipari Egyetem dékánhelyettese volt segítségünkre.

A versenyállomásokot a vadászház előtti téren, illetve két közeli erdőrésztben állítottuk fel, a vetélkedést a szép számú érdeklődő pontról pontra figyelemmel kísérhette. A sorsolással alakí-

tott csapatok az alábbi feladatokat teljesítették:

- talajszelvény-vizsgálat, termőhelytípus-változat meghatározás;
- gyérfélsjelölés, fatömeg-meghatározás;
- tesztfeladatok;
- növényfelismerés: téli hajtás, termés, toboz, fakocka alapján;
- állatfelismerés: preparátum, koponya, nyom, hulladék alapján;
- távcsöves trófeabírálat;
- kispuska és koronglövészet;
- gyakorlati feladatok: karóra döntés, csemeteszámllálás-kötözés, makkgyűjtés, valamint I úrm. tűzifa minél tömörebb sarangba rakása.

A szerzett pontok összesítése alapján ez évben a verseny 100 000 Ft-os fődíját a Németh Csaba, Keszler Tamás, Kovács Lajos, Molnár László összetételű csapat nyerte, a legjobb egyéni teljesítményt nyújtó Németh Csaba pedig elnyerte a „Kaszó legjobb erdésze” címet és a címhez járó vándordíjat.

Amíg a családírók gondterhelten hajoltak a feladatlapok fölé, az erdészcsaládok gyermekversenyeken, aszfalt-



Növényfelismerés (Fotó: Németh Péter)

rajzversenyen, légpuskás erdészfeleség-lövészversenyen vettek részt – óriási sikerrel. A Kaszói Erdésznapot erdészbál zárta. A szervezők ígéretet tettek arra, hogy – tanulva az eddigi eredményekből és felhasználva az időközben született újabb ötleteket – jövőre ismét hasonló versengésre invitálnak valamennyi kollégát.

Végvári Jenő  
vezérgazdátó

A zsűri munkában (Fotó: Németh Péter)



Erdményhirdetés (Fotó: Németh Péter)





## A TERMÉSZET KALENDÁRIUMA

## OKTÓBER őszhó I.

Október hónapunk neve is római eredetű, akik eredetileg márciustól kezdték számítani az esztendő hónapjait. Innen ered az október név is, ami latinul nyolcadikat jelent.

Hajdan nevezték Míndszent havának vagy Őszhónak.

763. október 1-én olyan rettenetes tél szakadt egész Európára, hogy nem csupán a folyók, de a Fekete-tenger partmenti sávjá, sőt a Dardanellák is befagytak. 1599 októberében olyan hideg volt, hogy Brassó városának közvetlen környékén farkasordák támadtak meg embert és állatot egyaránt. 1641 októberében Erdélyben okozott nagy károkat egy hirtelen fagyhullám, melyet hatalmas méretű havazás váltott fel. 542-ben olyan meleg őszi, és különösen októbert jégyeztek fel a kalendáriumok, hogy a gyümölcsfák másodszor is termést hoztak. 1114-ben olyan aszályos volt az október, hogy a Temzén gyalog gázolták át a londoniak.

Katasztrófákkal járó időjárás jégyeztek fel a krónikák az elmúlt évszázadok során. Így 940 októberében szinte szakadatlanul esett egész Európában, mindenfelé óriási árvizek okozta. 1399 októberében vízfözönserű felhőszakadások, jégesők zúdultak Nyugat-Európára.

Október napjainhoz is sok népies hagyomány, regula fűződik. Hajdan sokfelé október 1-én hajtották be a jószágokat az istállóba. Október 16-a Gál napja, amelyet a halászkor tartottak számon. Másutt ezt a napot a makkérés kezdeteként tartották nyilván, különösen ott, ahol nagyobb arányú rideg sertésenyésztés folyt. Egyes vidékeken október 20-án Vendelt, mint a pásztorkor védőpatrónsát ünnepelték. Október 26-a, Dömötör napja, egykor az alföldi juhászok jeles ünnepe volt.

„...kedves kalendáriumolvasó, ha azt hiszed, hogy a kilobanag verőfény az október sarába hullad, vedd kezdedbe a szőlőfürtök hamvas gerezdjét, fzeled a húsos körtek illatos zamatát, s bennük meg fogod találni az élető nap sugar csodás átalakulását.” – írja kalendáriumában Xántus Átalakulását.

Október a legszínesebb őszi hónapunk, amikor teljes pompájában díszlenek az őszi lombok. Különböző szípek a cserzőmőrész karszobokor-

dók, amelyek néha narancspiros, máskor tűzpiros paplanként borítják a hegyoldalakat. A virágos körtek melegsárga lombkorlája mellett a molyhos tölgyek késő őszig haragoszöld levelei még változatosabbá teszik a táj képét.

Az erdőben a bükk és a tölgyfák mellett egyéb fafajok szinkavalkádja fogadja a látogatókat.

Az őszi erdő színpompája mellett októberben még tömegesen nőnek a különböző gombafajok, a fenyőtinóru, aranytínóru, kerti tintagomba, nagy őzlágomba, mezei sztegfűgomba.

Messziről díszlenek a galagonyák vérpáros, a vadrózsa skarlátpiros, a kőkönyv hamvaskék, valamint a kecskerágó narancsvörös természetes ágai, érnék be a lucfenyő, fekete és erdeifenyők tobozai.

Októberben még virágznak a késő őszi jellegzetes virágai, a lila, vagy bíboros-ibolyás színű kikericsék, a Duna-Tisza közén találkozhatsz a kisebb termetű homoki kikericsel is. Elsősorban löszpusztaireink védett ritkasága a vetővirág. A tárnicsok alkotják az ősz másik jellegzetes, dekoratív csoportját. Többségük már elvirágozott, ám a **PRÉMESTARNICSKA** (1. ábra) nagy élénk kék színű virágaival még október elején is találkozhatunk.



A kertekben még számtalan virágzó dísznövény csodálhatunk meg, hiszen még nyílik a petúnia, a napszem, a rézvirág, a kerti őszirózsa, a búdöske, no és a késő ősz legjellegzetesebb virága, a krizantém.



A sorsból feltűnőbb virágokkal kiemelkednek a piros vagy liláspiros virágú imolák, amelyek közül a **RÉTI IMOLA** (2. ábra) és a magyar imola még októberben is virágozik.

Októberben még gazdag a rovarélet. Az enyhe napugarak hatására a réteken, legelőkön még muzsikálni kezdenek reggelente a sásáskák, a zöld lombszöcskék. A levegőben apró pókok

úsznak maguk szőtte fonalaikon. A réteken még csakmányukra lesnek hálókik közepén a sárga-fekete csímár darazspókok. Az ablakrésekben megjelennek a legyek, a lakásokban gyakran fogunk behúzódo poloskákat, így **BOGYÓMASZÓ POLOSKÁT** (3. ábra) is. Az első komolyabb fagyok hatására, mintegy varázsütésre tűnnek el a természet színpadáról a rovarok.



A sebes pisztrángok ívása október végén kezdődik. A tarajos és a pettyes gótké már október első felében csapatosan elhagyják a vizeket és azok közelében keresgélnek megfelelő hely után.

Október második felében vonulnak téli nyugalmi állapotukra a varangyok, az unkáik, a gyepi békák és a kecskebékák. Az egyébként vízi életmódú unkáik is más békafajokhoz hasonlóan szárazföldi lyukakban, kövek alatt, fák gyökerei között vészlik át a telet.

Kigyóink közül a rézsikló október közepén kezd megfelelő hely, így elhagyott földi lyukak, sziklaüregek kereséséhez. Hasonlóan október folyamán megkezdik téli nyugalmi állapotukat a vipera is. Legkésebb, október végén a vízi sikló indulnak téli pihenőjükre.



Vizeink mellett még többféle parti madárfajt is láthatunk. A bábicek, cankók, partfutók között legnagyobb mennyiségben a **PAJZSOS-CANKÓ** (4. ábra) fordul elő. Októberben szentmáni lehetünk a cszék vonulásának, ugyanakkor már megérkeznek a vetési ludak és a nagyilíkek.

A hónap első felére gyakran áthűződik a szeptemberi szarvasbőség, és a dánvadak násza októberben kezdődik. Szerencsére az őszi erdő terített asztal a vad számára. A most megszerzett kondíció telen majd a túlélés lehetőségét rejti magában.

Szöveg és kép: Andriási Pál

## Új doktorok, tisztelődiplomások egyetemünkön

Immár hagyományos nyilvános tanévnyitó és doktoravató tanácsülés keretében, szeptember 14-én került sor Sopronban az évente esedékes egyetemi megüdvözlések átadására. A himnusz közös elneklése és hangulatos házi muzsikálást idéző rövid zenehangulat után egyetemünk rektora mondott tanévnyitót – számolt be a július-augusztusi lapszámunkban közzétett évzárón közzétett szomorú feladatokról elvégzéséről, az új keretek közötti munka megindulásáról.

A megnyitó után az Erdészeti és Faipari Egyetem Rektori Tanácsa *tiszteletbeli (honoris causa) doktorrá avatta dr. Járó Zoltán* címzetes egyetemi tanárt, a mezőgazdasági (erdészeti) tudomány doktorát és *dr. Mistéthy Endre* címzetes egyetemi tanárt, a műszaki tudomány doktorát.

Dr. Járó köszönő szavaiban egykori mesterére – Babos Imrérre – emlékezett meleg szavakkal, dr. Mistéthy pedig az ifjúsághoz szólva az alapítványok tiszteletére, becsületre magartatásra és a haza szeretetére buzdított.

Díszoklevelek adományozása során aranydiplomát kapott **Barányi György** okl. erdőmérnök, **Elő Ferenc** okl. erdőmérnök, **Hábel György** okl. erdőmérnök, **Hopp József** okl. erdőmérnök és **Schultz Tihamér** okl. erdőmérnök; *gyémántoklevélben részesült* méhai **Balsay Miklós** aranyokleveles erdőmérnök, **Csörész Emil** aranyokleveles erdőmérnök, **Galánthai Fekete Gyula** aranyokleveles erdőmérnök, **Karner Kálmán** aranyokleveles erdő-

mérnök, **dr. Kollwenz Ödön** aranyokleveles erdőmérnök és jogász, **Kubicza László** aranyokleveles erdőmérnök, *vasoklevél tiszteletdiplomában részesült* **Dérföldi Antal** gyémántokleveles erdőmérnök és **Kossow József** gyémántokleveles erdőmérnök.

A megüdvözlést követően dr. Kollwenz az ifjúsághoz fordult jótanáccsokkal a fiatal évek kihasználására az öregség érdekében.

*Új egyetemi doktorrá avatták* **Barna Tamás** okl. faipari mérnököt, **Bordács Sándor** okl. erdőmérnököt, **Geleta Ferenc** okl. erdőmérnököt, **Lakatos Ferenc** okl. erdőmérnököt. A doktorrá fogadásáért dr. Barna Tamás mondott köszönetet.

Az ünnepség méltó alkalmat adott néhány egyéb elismerés nyilvánítására is. Az egyetemi oktatásnak a gyakorlat részéről való gyakori és értékes segítségével *PRO UNIVERSITATE SOPRONIENSIS* kitüntetésben részesült **dr. Borsos Zoltán** okl. erdőmérnök, nyugalmazott főmérnök és **dr. Páll Miklós** okl. erdőmérnök, nyugalmazott erdőművelési osztályvezető.

*Alma Mater emlékirmet* kapott **Palánki Gábor** okl. erdőmérnök, **Gazdag Izabella** okl. erdőmérnök, **Farkas Ágnes** okl. faipari mérnök, **Farkas Enikő** okl. faipari mérnök, **Kuszinger Róbert** okl. földmérő mérnök és **Kovács Tímea** okl. földmérő mérnök.

A Földművelésügyi Minisztérium által tett alapítvány *EMBER AZ ERDŐ-ÉRT emlékirmet* kapott **Szász Antal** erdőésztechnikus, **Kovács Jenő** tanár, szerkesztő riporter, **Molnár József** okl. erdőmérnök és **dr. Pagony Hubert** okl. erdőmérnök, tudományos tanácsadó.

J. R.

## Bartha Dénes – Mátyás Csaba:

## Erdői fa- és cserjefajok előfordulása Magyarországon c. könyvről

A hazai fák, cserjék előfordulásait elsőként Fekete-Blattny nagyszerű és a maga idejében teljesen új feldolgozásban készítette el a történelmi Magyarország területére vonatkozóan még a tízes évek első felében Selmecbányán. Ez az Európában párhátú ritkító kiváló munka sajnos mára háttérbe szorult, kevesen ismerik, pedig a magyar erdészeti tudomány egyik mérföldköve és büszkesége. A téma újabb feldolgozását Járó Zoltán készítette el, Babos Imre és társai (többek között Járó Zoltán) írta „Erdészeti Termőhelyfeltárás és térképezés” c. könyvében. Ebben a térképes ábrázolást is magában foglaló feldolgozásban azonban inkább csak az állományalkotó főfajok kaptak helyet, kis elegyarányban előforduló fajok vagy cserjék elterjedéséről csak a botanikai szakmunkákból tájékozódhatunk. Ezt a hiányt pótolták most a szerzők. Munkájukban nemcsak a fajok, hanem a cserjefajok, sőt a törpe cserjefajoknak minősíthetők elterjedéséről is térképes ábrázolásban közölnek adatokat. Ezek részben az üzemtervi adatok feldolgozása, részben botanikai szakmunkák közlései, valamint herbáriumi anyagok alapján gyűlték össze, tehát az eddigi legátfogóbb adatközlést jelentik.

Az egyes fajokról a következőket tudhatjuk meg: elterjedésük határainkon kívül, hazai előfordulásai, élőhelyük (növénytakarások megjelölésével) természetvédelmi besorolásuk, végül megjegyzések alakjában az előzőkbe nem illő információkat közlik. Valamennyi fa- és cserjefajhoz térképes ábrázolás tartozik, ebben különféle térképi jelekkel rögzítették az előfordulás gyakoriságára vonatkozó információkat. A kötetet a színónimán latin növénynevek felsorolása és gazdag irodalomjegyzék egészíti ki.

Úgy vélem, minden növényföldrajzi érdeklődésű erdész szakember hasznosan forgathatja ezt az értékes munkát. A tárgyalt fajok felsorolása és sorrendbe állítása latin névvel ABC-sorrendben történt, ebben rejlik a könyvnek a hátránya, ugyanis ha valaki nem ismeri kellően a latin növényneveket (és az olvasók egyrésze valószínűleg ebbe a kategóriába tartozik), akkor nehéz kikeresni az érintett fajt, mivel a magyar nyelvű névmutató kimaradt a kötetből.

Arra külön fel kell hívnom a figyelmet, hogy a tárgyalt fajok angol és német megnevezése is szerepel a könyvben, tehát aki ezekre kíváncsi, az az érdeklődését a könyvből nagyszerűen kielégítheti.

A könyv nem került bolti forgalomba. Megrendelhető az Erdészeti és Faipari Egyetem Növényzeti Tanszékén (egyéni megrendelőknek 500 Ft, közületeknek 1000 Ft).

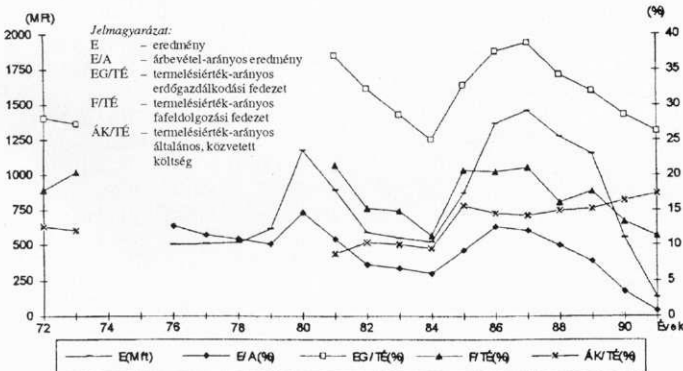
Az ismertetést készítette:

dr. Szodfridt István

## Helyreigazító

A szeptemberi szám 277. oldalára tévesen került a fotó, s így a 278. oldalra sem való a jelmagyarázat.

Az itt közölt grafikon méretben megegyezik a megjelent fotómérettel, így szükség szerint kicsérélhető.



## Vadászélmények és kopjafák

SAÁD FERENC a szerző nem érthette meg könyvének megjelenését. A hat éve elhunyt orvos a hetvenes években azzal a tudattal vette papíra vadászélményeit, hogy inkább vállalta az író számára a legrosszabbat – a mű fiókban maradását – mintsem, hogy öncenzúrával csonkítsa élményeit, melyet olvasóival meg akart osztani.

Mert könyve kissé eltér a témában megszokott műfajtól, a vadászkalandok leírásától. A Felvidéken született, és élt orvos vadászterülete az Alacsony-Tátra északi oldala, a Magas-tátra egy része, a Nagy Fátra északi oldalának környékén terült el. Medve, hiúz, zerge, siketfajd, nyírfajd, császármadár, mormota a mai magyar vadászok számára mind megannyi kuriózum éppúgy megtalálható volt területén, mint a kor e területen lévő magyar realitás. A történelmi hitelességhez és igazsághoz mindvégig hírfő csak remélhet, hogy egyszer majd a nagy nyilvánosság is megismerkedhet sorával. Igaza volt. Szakmailag szinte támadhatatlan a mű. Az egyes vadfajok leírásának kapcsán oly alapos ismertetést ad, hogy semmi kétsége nem lehet az olvasónak affelől, hogy esetében a vadászat nemcsak sport, hanem olyan tudomány, melyet csak hosszú évtizedek kitartó természetjárásával lehet elsajátítani. Amikor nem a fegyverből kilőtt halálhozó golyó útja a fontos, hanem a célpont minél tökéletesebb megismerése, viselkedésének, szokásának a természet csodálatának újra és újra hatalmába kerítő érzése. A vadászostón SAÁD esetében sokszor már akkor kielégülést nyer, amikor a fegyvere célgömbje a vad lapockáján ül, s mégis elmarad a mutatójú görbülő mozdulata. Ám az apróvadak vadászatánál mint sportteljesítményt értékeli a sokszor többszázás terítékét. Dehát ez így van rendjén, hiszen a társas vadászatokkor már az emberi tényező a meghatározó, a vadászhiúság emberi viszonylatai. Így eshetett meg, hogy 1909-ben egy Pozsony melletti vadászatán, ahol mindössze tíz puskás kapott meghívót, egyetlen napon **hatezerkétszáz fácán és kétszáz tizennyolc nyúl** volt a terítéken. De ez már a múlté. Éppen úgy, mint SAÁD FERENC korrajza a Felvidék életéről. Történelem.

Pápai Gábor

**Helyesbítés!** Lapunk július-augusztusi számának 209. oldalán az elismerő oklevelet kapottak között a VALHY név helytelen, a helyes név KATHY SÁNDOR, úgy ahogyan az a résztvevők között, a 215. oldalon is szerepel. Az elírásért elnézést kér a Szerkesztőség.



ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ



**A Baranya megyei csoport**  
1995. szeptember 19-én tartott rendezvényén *dr. Faragó Sándor* egyetemi docens „Apróvad gazdálkodás változó feltételek között” címmel tartott előadást. A szép számú hallgatóság nagy érdeklődéssel figyelte az élvezetes, tartalmas előadást, mely végén kérdések, kiegészítések, vélemények hangzottak el.

*Káldy József*



**A Gépesítési Szakosztály** 1995. augusztus 24-én ülést tartott Sopronban. A résztvevők (kb. 20 fő szakosztály-tag és 20 fő további érdeklődő) az ülés első felében bekapcsolódtak a WOOD TECH Erdészeti és Faipari Szakvásár keretében rendezett III. Erdészeti Szakmai Konferencia „Az Erdőgazdaság műszaki vonatkozásai” című szekciójának munkájába. A szekcióban gépesítési-, útéptítési- és informatikai témájú előadások hangzottak el. A gépesítési témájú előadások és a hozzászólások alapján örvendetes tényként állapítható meg, hogy az erdészeti gépesítés, valamint a hazai erdészeti gépgyártás elmozdult a többéves mélypontjáról.

Az ülés második szakaszában a szakosztály-tagok közösen látogatták meg a WOOD TECH több kiállítóját (Mecseki Erdészeti Rt. – Mezőgépjeljesztő Ipari Rt., Berger Kft., MB-Autó Magyarország Kft., illetve egyénileg a további kiállítókat. A kiállításon számos korszerű hazai gyártású (több új fejlesztés), illetve import gép volt látható.

*Dr. Horváth Béla*



**Az egri helyi csoport** 35 fő részvételével bakonyi és balatonfelvidéki tanulmányúton kapott fizetőt a VERGA Rt. és a BEFAG Rt. munkjáról, gazdálkodásáról.

A szakmai program a VEGA Rt. területén a kincsesbányai víztározónál elköltött rövid tiszórai után kezdődött *Mészáros Gyula* főmérnöknek és *Kelemen Csaba* helyi csoporttitkárnak a cégről szóló ismertetőjével, beszámolójával.

Ezt követően *Szedlák Tibor*, a királyszállási erdészet igazgatójának vezetésével makkalárakásos cseres felújításokat, részlegesen talajelőkészítéssel feketefenyő erdőtelepítést, majd a lőtérrel új próbálkozásként feketefenyő magvetéssel és cser makkalárakással történő, a közelmúltban nem alkalmazott, mélyforgatás nélkül nagyon szép kopárfásítás első kivételét tekintettük meg. Ez utóbbinál voltak olyan aggódó hangok, hogy a siker a bőséges tavaszi csapadéknak köszönhető és sok aszályos év leselkedhet még a telepítésre. Kívánjuk, hogy a

próbálkozás sikerrel járjon. Ebéd után kíméletes közelítéssel történt bükkös véghasználatban, majd a romantikus Galyaszurdokban gyönyörködhattunk. A napot az estebéd utáni éjszakába nyúló szakmai-baráti beszélgetés koronázta. A beszélgetésen többször felmerült a számunkra szokatlanul nagy kerület nagyság, mely a hazai gyakorlatban máshol ma még ismeretlen. Őszintén reméljük, hogy ezen útkeresés nem fog sem az erdő, sem a szakemberek rovására menni.

Másnap *Németh Tibor* vezérigazgatói biztos és *Polgár György*, a zirci fűrészüzem igazgatója vezetésével tekintettük meg a fűrészüzemet. A precizitás és több világszínvonalú termék csodálattal töltötte el a résztvevőket. A délelőtti folyamán *Schumacher István*, a zirci erdészet igazgatójának vezetésével a szarvaskúti csemetekertet tekintettük meg. A porvai makktermő bükkállományt levett kalappal tisztelhetjük. Ebéd után elkészültünk veszprémi kollégáinktól és Farkasgyepű felé vettük utunkat. Itt csatlakozott hozzánk Horváth Iván csoporttitkár, majd az egyetem bükkös erdőnevelési kísérleteiről és az erdészetről kaptunk rövid, de kiemelkedő összefoglalást *Timár Györgytől*, a farkasgyepűi erdészet igazgatójától. Folytatva utunkat a devecseri erdészetenél *Varga László* erdészeti igazgató köszöntött, majd tájékoztatott az erdészetről, ezt követően a bakonyi halgazdálkodás rejtelméről kaptunk élvezetes ismertetést *Peér László* művelési műszaki vezető előadásában. Az erdészet gondos munkáját dicséri a tavak melletti csemetekert is.

Harmadnapon a Tihanyi Tájvédelmi Körzetben gyönyörködhattunk *Németh Sándor* balatonfüredi erdészeti igazgató kalauzolásával.

A háromnapos útról felejthetetlen élményekkel távoztunk, melyekért ezúton is köszönetünket kívánjuk kifejezni *Rakk Tamás* elnök-vezérigazgatónak, *dr. Viharos Zsolt* vezérigazgatónak, *Kelemen Csaba* és *Horváth Iván* csoporttitkároknak, valamint az utunkat egyengető és azon résztvevő valamennyi kollégánknak, és a két cég prosperálásáért tevő valamennyi dolgozónak.

*Garamszegi István*

**E havi számunk szerzői**

Andrési Pál	szakiskola	Ásotthalom
Bach István	MMI	Budapest
Bagaméry Gáspár	MMI	Budapest
Borovics Attila	erdőmérnök	Sopron
Czerny Károly	OEE	Budapest
Gólya János	erdőmérnök	Sopron
Holdampf Gyula	FM	Budapest
Jérôme René	erdőmérnök	Budapest
Kapusi Imre	ERTI	Püspökladány
Marjai Zoltán	erdőmérnök	Budapest
Nyúl Bertalan	Gemenc Rt.	Baja
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Reményfy László	erdőmérnök	Eger
Szidnainé Cseke Ágnes	Főv.Állatkert	Budapest
Szodriédri István	EFE	Sopron
Tompa Károly	EFE	Sopron

\*

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

Kérjük a szerzőket, hogy pontos lakcímüket és a személyi számukat is megadni szíveskedjenek.